

הלכות שבת סימן שיה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ו]

בְּקָלָל שׁוֹגֵג הוּא¹⁸.

21) ואף על פי שאין דעתו מבעוד יום להשתמש עם הבהמה, אין דינה כמוקצה, ובביאור הדבר כתב החזו"א (א"ח סי' מא ס"ק ד), שגר בשעה שדולק אינו עומד לשימוש אחר, ולכן הדלקתו נחשבת כהקצאתו, מה שאין כן בהמה, ששמדת לאכילה, אלא שבשבת אי אפשר להכינה לאכילה מחמת האיסור שבדבר, ולכך כשצריך לשוטטה לחולה, ומסתלק ממנה האיסור, אין היא נחשבת מוקצה.

ולגבי בהמה בריאה שמתה בשבת, מבואר בשו"ע לקמן (סי' שכד ס"ז) שאינה מוקצה, ובמשנ"ב שם (ס"ק יז) כתב, שהאי"ד והגרי"א נסתפקו בדבר, מפני שלא היתה דעתו כלל מערב שבת שהבהמה תמות בשבת ויתננה לכלבים.

[משנ"ב ס"ק ז]

וְהִדְרָה קָצִי מְשׁוּם דָּם בְּצִיָּה²².

22) ובטעם הדבר שאין ההרחה נחשבת תיקון, כתב לקמן (סי' שכא ס"ק כא) שאין התיקון נעשה בגוף הבשר, והמודיח אינו אלא מעביר את הדם הקיים בעין על גבי הבשר.

[ובטעם הדבר שלא נאסר להדיח את הדם מהבשר משום איסור בורר, ראה פמ"א א"א ס"ק ה, ובמה שכתבנו לעיל (סי' שח ס"ק קכה)].

[משנ"ב ס"ק יא]

וְצִיָּה אִם הִתְקַשֵּׁל יָקָה בְּשִׁבִיל הַחֹלָה, מְקַר גַּם בְּשִׁבִיל²³.

23) ואף שאפשר לתת לחולה לטעום את התבשיל, ביאר הגרי"א קרליץ (חוט שני ח"ב פ"ב ס"ק ב) שמי"מ מותר לבריא לטעום ממנו, כיון שהטעימה היא לצורך החולה.

ולבלוע מהתבשיל בשעה שטועמו, הסתפק הגרי"א קרליץ (שם) אם מותר, שהרי הבלעיה אינה נחשבת הנאה כל כך, ושנא אין לאסרה כשטועם לצורך חולה.

[משנ"ב ס"ק יב]

שְׂקָא יָרְבּוּ בְּשִׁבִיל²⁴.

24) ואם בישלו עבור חולה שיש בו סכנה, ולאחר מכן יצא מכלל סכנה, דעת הגרי"א איערבך (ששי"כ פ"מ הע' מה) שמסתבר שאסור לו לאכול את המאכל שבישלו עבורו, כיון שמאכל שהתבשל בשבת נחשב כמאכלות אסורות עבור מי שאינו חולה מסוכן.

ולגבי שאר הנאות, כגון נר שהודלק באיסור, הסתפק הגרי"א איערבך (שם) שמא לא נאסר לחולה שאין בו סכנה ליהנות מהן, שרק בענייני אכילה החמירו חכמים להחשיב את המאכל כמאכלות אסורות.

[משנ"ב ס"ק יג]

שְׂקָא יָרְבּוּ בְּשִׁבִיל²⁵. לִפְנֵי קְשׁוֹר לְחֹדֶף הַקְּנֵנָה²⁶ וְכִי, בְּשִׁבִיל²⁷.

25) וכשמבשלים עבור חולה באופן שאין הבישול אסור אלא מדרבנן, דעת הגרי"א איערבך (ששי"כ פ"ב הע' קצא, ובח"ג שם) שמסתבר שמותר להרבות בקידירה קודם נתינתה על גבי האש, בשביל הבריא, כיון שבישול דרבנן עבור חולה נחשב כדבר המותר לגמרי, ולכך מותרת גם התוספת.

המשך בעמוד הבא

18) וכן מי שעשה מלאכה מסוימת על פי חכם שהורה בטעות שמותר לעשותה, כתב המג"א (ס"ק ג) שנחשב כשוגג.

והאומר מותר, כתב בביה"ל להלן (סי"ח ד"ה שנמצא) ובשעה"צ לעיל (סי' רנ"ט ס"ק כד) שדינו כשוגג.

ומעשה שבת באונס, כתב הכף החיים (ס"ק כ) בשם בנימין זאב וכןסת הגדולה, שדינו קל מדין שוגג, ואינו נאסר. [ובדעת האי"ר שהביא הפמ"ג (א"א ס"ק ג), ראה מה שכתב הדעת תורה (ס"ק א)].

ומעשה שבת במתעסק, כתבו בשו"ת מנחת ברוך (סי' ט סוף ענף ב) ובשו"ת עונג ויר"ט (סי' ב) שדינו כמעשה שבת בשוגג, שאסור ליהנות ממנו בו ביום, שהרי אף בזה שייך לגזור שמה יבוא לעשותו במזיד, וכן דעת הגרי"א אלישיב (הלכות שבת בשבת ח"א פ"ח הע' 243).

מאידך, הגרי"א איערבך (ששי"כ פ"י הע' מד) צידד, שיש להקל במתעסק יותר מאשר בשוגג, ולכך אין לאסור להשתמש במאכלים הנמצאים במקור שפתחהו והדליקו את האור שבתוכו [וראה שם טעמים נוספים].

וכן כשהקליטו אדם קודם שאמר 'ברוך המבדיל', כתב הגרי"א איערבך (מאור השבת ח"א מכתב יז אות א) שמותר ליהנות משמיעת הקלטת, שאף על פי שהמקלט היה מויד, ועבר על 'לפני עור כשהכשיל את המדבר, מי"מ המדבר היה מתעסק, והמכשיל לא עבר אלא על 'לפני עור' של הכשלת מתעסק, ולא נאסר ליהנות ממלאכתו.

ואדם שהדליק את האור בלא כוונה כלל, הסתפק הגרי"א קרליץ (חוט שני ח"ב פ"ב ס"ק א עמ' מז אות ג) אם אסור ליהנות מאור זה, אולם אם לחץ על המתג מתוך הרגלו, דעת הגרי"א אלישיב (מאור השבת ח"א סי' יח ס"ק קד) שדינו כשוגג.

[משנ"ב ס"ק יז]

ובמקום הַצֵּרְדִי¹⁹ יֵשׁ לְסַמֵּךְ עַל זֶה בְּכִשּׁוֹל בְּשׁוֹגֵג²⁰.

19) ולענין חמין [צ'ולנט], כתב הגרי"א איערבך (מאור השבת ח"א מכתב יז אות ב) שאין זה נחשב צורך לענין זה, כל שיש לו מאכלים אחרים, וכן דעת הגרי"א אלישיב (שם סי' יח ס"ק יז). ולדעת הגרי"א קניבסקי והגרי"א קרליץ (שם) הכל תלוי לפי הענין והמצב, ועל החכם להכריע בשעת מעשה כפי ראות עיניו.

20) משמע שאם עבר במזיד, אין להקל בזה אף בשעת הצורך, וכן דעת הגרי"א איערבך (ששי"כ פ"ז הע' קסט). אמנם, לגבי אדם שאינו שומר תורה ומצוות שארג בגד בשבת במזיד, וחזר בתשובה, כתב בשו"ת שבת הלי' (ח"ח סי' טב אות ג) שמותר לו עתה ללבוש את הבגד, שמשום תקנת השבים נחשב הדבר כמקום הצורך, ויש להקל בזה. והוסיף, שאף אם היה אסור ליהנות מחלק הבגד שנעשה בשבת, מי"מ כיון שאם יוציא חלק זה יפסד שאר הבגד שנארג בוה"ת, יתכן שלא החמירו חכמים לאסור את ההנאה מהבגד.

[משנ"ב ס"ק יח]

אֲכַל גְּבִי בְּהִמָּה לֹא דְרָהִיָּה בְּיָדִים²¹.

הלכות שבת סימן שיה

ביאורים ומוספים המשך

מב), שפסקו כרשב"א (המובא ב"טו שם) שאסר.

ובשונה הלכות (ס"ח) תירץ, שלא התירו לאכול בישולי נכרי אלא כשנתבשלו עבור חולה שיש בו סכנה, מה שאין כן בחולה שאין בו סכנה שאסור לאכלם, ולקמן (בסי' שכח) מדובר בחולה שאין בו סכנה, וכן יישב הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ח עמ' מ). ועוד תירץ השו"ת הלכות (תיקונים להוצאה שניה ס"ח), ששם מדובר שלא בישלו במיוחד עבור החולה, אלא מביאים לו בישולי עבדים שהתבשלו מקודם.

[משנ"ב ס"ק טו]

אָכַל חוֹלָה שֶׁנֶּחְלָה הַיּוֹם, אָסוּר בְּכָל גְּזוּי לִקְנוֹת לְכָרִיא מְשׁוּם מְקַצָּה דְמַחְכְּרִי.³¹

31 אמנם, ברמ"א לקמן (סי' שכח ס"ז) ובמשנ"ב שם (ס"ק נח) משמע שחלב שנחלב והתבשל בשבת על ידי נכרי לצורך תינוק נחשב מוקצה, אף אם היה ידוע מערב שבת שיהיו צריכים לו. ותירץ הגר"שז"א איערבך (ששי"כ פ"ב הע' רה"י; ובחי'ג שם), שכיון שבערב שבת לא היה החלב כלל בעולם, לא מועיל מה שהיתה דעתו עליו, ועוד, שרק בחולה שיש בו סכנה נפקע מהפרי שם מוקצה, כיון שמותר אף לישראל לקצוץ עבורו את הפרי.

[משנ"ב ס"ק טז]

עֵין בְּמִנְיָן אֲבָרְקָה שֶׁמְקַשָּׁה, דְּלִבְטָל הַגְּדוּלִים בְּעֶקְרָהּ.³²

32 ולקמן (סי' שכ ס"ק יד) כתב, שכל שלא היה האיסור ניכר מעולם, אלא נתערב מיד כשנולד, הרי הוא בטל אף כאשר הוא דבר שיש לו מתירין, וכדעת הרמ"א (יריד סי' קב ס"ד). [ובחי' רעק"א ביריד שם כתב, שמהתוס' (בבא קמא ט"ז, א ד"ה כל) ומהר"ן (נדרים נ"ח, א) משמע שאף במקרה כזה האיסור אינו מתבטל].

[ביה"ל ד"ה אחת]

וְאֵם קְטוּי, אָסוּר אֶפְסוֹ לְאֶמְרִים עַד מוֹצְאֵי שֶׁמֶץ מִיָּדוּם.³³ וְכִי, דְּבִשְׁנֵיהֶם צָרִיךְ לְעֵקֶר הַנְּטִיעָה.³⁴

33 וכן כשטלטל ישראל את מפתח דלת בית הכנסת דרך רשות הרבים במזיד ופתחו, כתב בשו"ת אגרות משה (ארוח ח"ב סי' עז) שמסתבר שאסור למתפללים להיכנס לבית הכנסת עד שישובו וינעלוהו, ושוב יפתחו נכרי, מפני שעצם הכניסה לבית הכנסת נחשבת כהנאה.

מאידך, הגר"שז"א איערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' טו אות א, ששי"כ פ"ח הע' רמז) כתב, שמסתבר שמותר להיכנס לתוכו לאחר שנפתח, ואף ליהנות מהחפצים שבתוכו, לפי שלא נעשתה מלאכה בפתיחה עצמה, אלא רק במפתח, ולפיכך לא נאסר אלא ליהנות מהמפתח עצמו, ולהשתמש בו לפתיחת הדלת, וכן דעת הגר"שז"א אלישיב (מלכים אמניך עמ' תקכה) שמסתבר שמותר להיכנס לחדר שפתח נכרי באיסור על ידי כרטיס מנגנטי, ואין זה נחשב כהנאה ממלאכת נכרי, מפני שפתיחת הדלת אינה אלא הסרת מנוע, ולא הנאה חיובית.

ובטעם הדבר שאסור להשתמש בלפתות הנמצאות בבור שפתח נכרי עבור ישראל בשבת [כמבואר במשנ"ב לקמן (סי' תקיח ס"ק מה)], כתב הגר"שז"א איערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ה ענף המשך בעמוד הבא

ואם חימם מים לחולה מסוכן על ידי רוח חשמלי [ביולר], דעת הגר"שז"א איערבך (שם הע' קצג) שאסור לבריא לשתות ממים אלו, שאף על פי שאין המחמם עושה מעשה מיוחד לחמם את המים העודפים על מה שצריך, מ"מ נראה ששייכת כאן הגזירה שמא ירבה בשביל הבריא, שבמקום לחמם בסיר קטן, יחמם בדוד החשמלי.

26 וכן לתלוש פירות לחולה, לא אסר להלן (ס"ק טו) משום 'שמא ירבה', אלא רק משום מוקצה, וביאר הגר"שז"א איערבך (ששי"כ פ"ל הע' קנו) שהאיסור לתלוש עוקף עם פירות יותר ממה שצריך לחולה, חמור בעיני האנשים, ואין חשש שמא יעברו עליו, ואם ביקש מנכרי לחמם מים עבור חולה מסוכן הזקוק לכוס תה, ונמצא על הכירה קומקום המלא במים יותר מכדי צרכו של החולה, כתב הגר"שז"א איערבך (שולחן שלמה ערכי רפואה ח"א עמ' קצו) שאין צורך לשפוך את המים העודפים לפני שהנכרי מדליק את האש תחתיו, אך מ"מ אסור לבריא ליהנות ממים אלו, אכן, כשהנכרי ממלא קומקום ריק, כתב שם שיש להזהירו שלא ימלא יותר מכפי הדרוש לחולה.

27 ואף שכתב לקמן (סי' שכ ס"ק לח) שמותר לעשות מלאכה לצורך פיקוח נפש אף כשמתכוון עימה גם למלאכת איסור, ואם כן ראוי היה להתיר גם 'ריבוי בשיעורים', ביאר בשו"ת שבת הלוי (ח"ח סי' עז) שלא התירה התורה אלא כשמוסיף במחשבתו שתהיה המלאכה גם לצורך מלאכת איסור, שרק 'מלאכת מחשבת' אסרה התורה, אבל לא מחשבה בלבד, אולם המרבה בשיעורים הרי הוא מוסיף במלאכה עצמה, ולפיכך אסור הדבר [ועיי' שביאר באופן נוסף].

28 וחולה הצריך לקנות גלולה בשבת, דעת הגר"שז"א אלישיב (תורת היולדת פ"ט הע' יז) שמותר לו לקנות קופסא שלימה, מפני שאין זה נחשב כמקח אחר מקניית גלולה אחת, אך הוסיף שלקנות קופסא נוספת אסור, מפני שנחשב הדבר כריבוי בשיעורים של מקח וממכר.

[משנ"ב ס"ס]

דְּהֶעֱקָר בְּדַעָה הָרְאוּשׁוֹהָ.²⁹

29 ובספרו מנחה ישראל לאנשי הצבא (פ"א אות ב בהגה"ה) כתב, שבמקום הדחק אפשר לסמוך על דעת הסוברים שהעושה כן אינו חייב חטאת.

[משנ"ב ס"ק יז]

וְגַם לֹא גְזוּי בְּקָה מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי אֵינִים יְהוּדִים.³⁰

30 אמנם לקמן (סי' שכ ס"ק סג) כתב, שאם הצורך חולה שאין בו סכנה בשבת למאכל שבושל על ידי נכרי, אינו רשאי לאוכלו אלא בשבת, אבל לא במוצאי שבת, כיון שאפשר לבשל אז על ידי ישראל, ותירץ השביתת השבת (מלאכת מבישל ס"ק יב) שדברי המשנ"ב כאן הם בביאור לשון הרמ"א שכתב שאסור הוא בשבת, ומשמע מדבריו שבמוצאי שבת מותר, וכן מפורש ברמ"א (יריד סי' קיג ט"ט) שמותר הוא במוצאי שבת אפילו לבריא, וכדעת הרא"ה (המובא בבי"י שם) שהתיר באופן זה, אמנם, לקמן כתב המשנ"ב שאסור, מפני שכך הוא סובר לדינא, וכדעת הט"ז (יריד שם ס"ק טו), הפרי"ח (שם ס"ק כז) וביאור הגר"א (שם ס"ק

הלכות שבת סימן שיה

ביאורים ומוספים המשך

את מה שעשה, שיתכן שלא חייבו חכמים אלא לעקור נטיעה, מפני שקל הדבר לעקרה ולחזור ולנטעה. ואם עבר ולא עקר את הנטיעה, צידד (שם) שלא נאסרו הפירות.

ולמכור את הנטיעה לאחר, כתב הגרש"ז אויערבך (שם), שאם נטעה בשוגג, מסתבר שמותר לו למוכרה לאחר, ואין הקונה צריך לעקור אותה, ואף אם נטעה המוכר במזיד, אין אסור לו אלא להרויח מדמי המכירה, אבל כשמכר, אין הקונה צריך לעקור.

[משניב ס"ק יז]
[המבשל בו ח'ב'ט].

וברו מים חמים הפתוח בשעה שפועל דוד החימום החשמלי [ביולר]. דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' מ) שמותר לסגור, אף על פי שעל ידי זה יתחממו המים הצוננים שנכנסו לדוד, שכיון שסגירת הברז אינה אלא גרמא לחימום המים, וחימום זה הוא פסיק רישא ולא ניחא ליה, האסור רק מדרבנן, ועוד, שבהשאת הברז פתוח יש הפסד, ולכך יש להקל בגרמא בדרבנן. מאידך, הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ערכי רפואה ח"א עמ' קצג) כתב שאסור לסגור את הברז, אלא אם כן פתחוהו לצורך חולה שיש בו סכנה, ויתכן שיצטרך החולה אחר כך עוד מים חמים.

ואם פתח את הברז בשבת, וכתוצאה מכך המים הצוננים הנכנסים לדוד עלולים להתחמם מהמים החמים בשיעור שהיד סולדת בו, ונוצר בכך מיד, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק מד) שטוב שישטור את הברז, כדי שלא יתבשלו המים הנוספים.

והמבשל בתולדה של תולדת האור, כתב האור שמוח (פ"ט מהל' שבת ה"ב) שפטור, שעל ידי הריחוק מהאש נפקע ממנה כח האש, ונחשב חומה של תולדת התולדה, כחום טבעי שאין מקורו מהאש, דיומה הדבר לכח כחו, שאינו כגופו, ולכך אינו אסור אלא מדרבנן. ובשורת שבת הלוי (ח"ו סי' קא ה"ב) כתב שהדימיון לכח כחו תמוה, כיון שלענין בישול בתולדות האש, אין הנחן אם התבשל המאכל על ידי מעשה האדם או לא, ומכיון שהנים את תולדת האש כאש מחמת כח האש שבה, אין כל חילוק בין תולדה לתולדה של תולדה, וכן כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק יא אות ב) שדברי האור שמה מחדשים מאד, וכן דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ט ס"ק ה).

ב) שלפחות הטמונת בבור נחשבות כמחוסרות מעשה בגופן להכשירן לשימוש, ולכן נחשבת פתיחת הבור כהנאה חיובית מהמאכל, מה שאין כן בבית הכנסת הנעול, שאין הרחיטים שבתוכו נחשבים ככלים שאינם ראויים לשימוש.

ואף לאדם עצמו שהוציא חפץ מרשות לרשות במזיד, כתב הגרש"ז אויערבך (ש"ת מנחת שלמה שם ענף ג) שמותר ליהנות מאותו חפץ במוצאי שבת, מפני שלא עשה מעשה בגוף הדבר, והוסיף שכן הדין במי שעבר במזיד ופתח בור שהיה בתוכו מאכל, שמותר המאכל במוצאי שבת אף לפותח עצמו. וראה בביה"ל לקמן סי' ש"ט ס"א ד"ה הבור, שציון לפמ"ג (א"א שם ס"ק א) שהסתפק במי שברר במזיד בשבת, אם נאסר בהנאה לעולם. וראה ארחות שבת פכ"ה הע' מג.

אמנם, כאשר אין הנאה מהמעשה שנעשה בשבת כלל, כגון שהוציאו פירות לרשות הרבים והחזירום למקומם במזיד, כתב בביה"ל לקמן (סי' תה ס"ט ד"ה מיט) שמותר ליהנות מהם בשבת בלי פקפוק, והוסיף (שם ד"ה שהחזירום), שאף למוציא הפירות עצמו מותר ליהנות מהם.

ולענין המוציא מצה מרשות היחיד לרשות הרבים בפסח שחל בשבת, כתב בביה"ל לקמן (סי' תג ס"ד ד"ה ולענין) שרשאי לצאת בה ידי חובתו ולברך עליה, מפני שאין העבירה אלא על האדם שהוציאה, ואילו המצה אינה נחשבת כחפץ שנעשתה בו עבירה.

וכן חפץ שהכין אדם משבת לחול, כתב הגרש"ז אויערבך (מאור השבת ח"א מכתב ג אות ט) שמסתבר שמותר בדיעבד להשתמש בו, כיון שעצם ההכנה אינה מלאכה, ואין העבירה אלא במחשבה שחשב בשעת עשיית הפעולה שתהא לצורך החול, וכן דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ב ס"ק א עמ' מז אות יז), וביאר, שאין העבירה בחפץ, אלא בהתעסקות האדם עבור ימות החול.

34) ולאחר שעקר את הנטיעה, דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני שם עמ' מז אות ה) שמותר לו לחזור ולנטעה, אך אם גדלה קצת בטרם שנעקרה, אסור לעשות כן, מפני שנהנה מהעבירה.

ואם עבר זמן ולא עקר את הנטיעה, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שם) אם חייב הוא לעקרה, שיתכן שלא חייבו חכמים לעקור את הנטיעה אלא כשאין בכך הפסד מרובה, מה שאין כן באופן זה, שאם יעקרתה לא יוכל לנטעה שוב. וכן אדם שהרכיב או הבריך אילן בשבת, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שם) אם חייב הוא לעקור

הלכות שבת סימן שיה

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק כז]

והגר"נ קרליץ (חוט שני שם), שהואיל ואין המים מתחממים על ידי החמה אלא בציורף אמצעי, הקולט את קרניה, ולולא זה לא היו המים מתבשלים מהחמה. נחשב הדבר כבישול בתולדות חמה. ובשורת מנחת יצחק (ח"ד סי' מד אות כה) הסתפק בזה.

ולמעשה גם דעת הגר"שו איערבך (שבות יצחק שם, וראה ששי"כ שם), שבזמננו שהרגילות היא שבכל יוד שמש יש מיתקן חימום חשמלי, יש לחשוש שמו יבוא להציא מים מרוד השמש גם בזמן שהמערכת החשמלית עובדת, ודאי שגם אופן זה כלול בגוירת חוץ המוכרת בשרע שגורו על תולדות חמה אטו תולדות האור.

ולפתוח את ברו המים החמים, ולגרום בכך שיכנסו מים צוננים לחד השמש, ויתחממו על ידי המים החמים הנמצאים בו [שכלל הדעות נחשבים כתולדות חמה, או שיתחממו על ידי מערכת הקולטים של הרוח שמש, שנחלקו הפוסקים בדינה כמוכבא לעיל], כתב בש"ת אור לעיני (שם) שמותר, שכיון שאין בישול זה נעשה אלא בגרמא, שעל ידי שהציא מים בצד אחד נכנסו מים אחרים בצד האחר, וגרם בישול בתולדות חמה מותר. מפני שהוא תרי דרבנן במקום שאינו מתכוין.

מאידך, דעת הגר"שו איערבך (שולחן שלמה ס"ק מד), שאין זה נחשב גרמא, אלא כפעולה בכח ראשון, כיון שמיד בשעת התצאת המים החמים נכנסים המים הצוננים, ועוד (שבות יצחק שם), שהואיל שכך היא דרך הבישול ברוח שמש, אין זה נחשב כגרמא, וכן דעת הגר"שו אלישיב (שם). וכן כתב בש"ת שבת הלוי (ח"א סי' צד) שאין להציא מים מרוד שמש בשבת. אכן, לצורך חולה שאין בו סכנה, דעתו (קובץ מבית לוי ח"ז עמ' לח) שיש להקל בדבר.

ולגבי פתיחת ברו המים החמים בליל שבת כשאין היר תולדת בהם, ולמחר יתחממו המים הנכנסים, כתב הגר"שו איערבך (מאור השבת ח"א מכתב ט אות א) שאף על פי שמסתבר שגם בישול בתולדות חמה מותר, וכל שכן שמותר הדבר במים אלו שברוד השמש, שהרי לא יתבשל למחר אלא על ידי החמה עצמה, מימ טוב להימנע מפתיחת הברו מפני הרואים.

[משני"ב ס"ק כב]

אָפְלוּ לִפְנֵי עַל הַיְקִיחַ אוּ הַפְנוּר קָדָם הַסֵּךְ אָסוּר⁽³⁸⁾.

38) ואף להעמיד בשבת קדירה חמה על תנור כבוי שנתיד להידלק, כתב הגר"שו איערבך (שולחן שלמה ס"ק טו) שאסור, כיון שניכר שמנחה שם על מנת שיתחמם התבשיל לאחר שיצטנן.

[משני"ב ס"ק כג]

וּלְעֵרֵב אוֹתוֹ בְּתִקְשִׁיל רֹחֵץ בְּכֵלֵי שְׁנֵי יוֹשֵׁי הַתֵּקֶל⁽³⁹⁾.

39) מדבריו משמע שיש מקום להחמיר בזה [וברעת המשני"ב, ראה מה שכתבו השבות יצחק (בישול פי"א אות ז) והארוחת שבת (פי"א הע' קלא)]. וכתב בש"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' קכו אות ד) שכל זה לשיטת השרע, הסובר שבישול אחר בישול בלח שנצטנן לגמרי אסור מהתורה, אך לדעת הרמ"א, שאין בישול זה אסור אלא מדרבנן, כמבואר להלן (ס"ק צו-צח), מותר לכתחילה לערב תמצית תה צוננת במים רותחים הנמצאים בכלי שני, אלא אם כן רותחים הם בשיעור שהיד נבויית בהם, שבאופן זה יש מקום להחמיר שלא לערות לתוכם כשאינם נמצאים בכלי שלישי, כמבואר להלן (ס"ק מח) שכלי שני מבשל כשהיד נבויית בו. וכתב הגר"שו איערבך (ש"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לד אות כב), שלטוברים שלדעת הרמ"א אסור בישול אחר בישול בלח שנצטנן לגמרי אינו אלא חומרא [ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק צט)], אין מסתבר להחמיר בבישול אחר בישול בכלי שני כשהיד נבויית בו.

[משני"ב ס"ק כד]

עַד שְׁיִקְרַב בְּשׂוּל⁽⁴⁰⁾.

40) ובשיעור 'מבושל כל צרכו', ביאר הגר"שו אלישיב (שבות יצחק בישול פ"א אות ב) שהוא כשסתם אדם אוכל אותו כך שלא בשעת הדחק.

עוד קטב, דתולדת תפק קטר לקטקין פשקת נכרך שְׁאִינוּ מוֹסִיף הֶקְבֵּל⁽³⁶⁾.
36) בז"י הרשב"א שלפננו לא נזכר ודוּדָה זו, דבר השעה"צ הם ע"פ הגוהר הרעיק"א שבשו"ע מהזוהר קניגסברג, שבהענתק דברי הרשב"א כתב 'הוא הדין, אכן, ברפוסים אחרים כתוב 'זהוה ליה' (הגר"ש"ב וולנברג).

[משני"ב ס"ק כ]

דְּהַנִּי קְתוּלָתָהּ תִּקְהֵי⁽³⁷⁾.

37) ובטעם הפטור בבישול בתולדות חמה, כתב רש"י (שבת לט, א) שהוא מפני שאין דרך בישול בכך. ולפי זה, כתב בש"ת אגרות משה (אריח ח"ג סי' נב) שהמבשל מאכל או משקה במיקרוגל בשבת חיוב, מפני שהדרך לבשל בו, כיון שאיכות הבישול בו אינה פחותה מאיכות הבישול על גבי האש, וכן כתב בש"ת שבת הלוי (ח"א סי' סב), וכן דעת הגר"שו אלישיב (שבות יצחק דיני מיקרוגל פי"א אות ד, וראה להלן שהוסיף טעם נוסף).

מאידך, דעת הגר"שו איערבך (ש"ת מנחת שלמה ח"א סי' יב הע' 4, ששי"כ פי"א הע' קכו), שאף באופן שהדרך לבשל בחמה, אין חיובים על זה, וכונת רש"י היא, שכיון שעיקר דרך הבישול הוא באש, אם כן בישול בחמה אינו נקרא בישול. ולדעתו (ביצחק יקרא לעיל סי"א, ונשמט אברהם ח"ה עמ' ר"ט, ושולחן שלמה סי' שבת שולחן הגליון ס"ק נב) בישול במיקרוגל אינו אסור מהתורה, ולכן הורה, שכאשר יש צורך לבשל בשבת עבור חולה מסוכן, עדיף אם אפשר לבשל במיקרוגל.

ובישול מים בימולג חשמלי, באופן שהמעגל החשמלי נוצר על ידי המים, כתב הגר"שו איערבך (ש"ת מנחת שלמה שם הע' 3) שלדעתו, אין הדבר אסור אלא מדרבנן כיון שאין כאן הבערת אש כלל, אלא שהחוריא אמר לו שגפני שברך כלל הורם יוצר אש, נחשב וזם זה כיעבורי האש, וכשם שיש חיוב חטאת על בישול בתולדת האש, כן יש חיוב על בישול בעיבור האש.

ולדעת הגר"שו אלישיב (שבות יצחק דיני מיקרוגל פי"ב אות ב עמ' כב, הלכות שבת בשבת ח"א פי"א הע' 129) כל בישול שנעשה על ידי זרם חשמל נחשב כבישול בתולדת האור, והואיל היצרת החשמל היא על ידי אש, ולפיכך, דעתו שבישול במיקרוגל אסור מהתורה. והוסיף, שאף על פי שיש מקום לחלק בין מיקרוגל לתולדת האש, שבישול במיקרוגל לא נעשה על ידי החשמל כי אם על ידי קרינת הגלים, מימ במלאכת שבת דאורייתא יש להחמיר.

ולענין בישול באש לאחר בישול בחמה, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ו) שנראה שפטור, היתכן שאף מותר, מפני שאף על זה נאמר שאין בישול אחר בישול. ולדעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פ"ב ס"ק ו) יש להחמיר בזה, ואף לגבי תבשיל יבש שהתבשל במיקרוגל, דעתו להחמיר שלא לבשלו על גבי קדירה הנמצאת על האש, כיון שיתכן שבישול במיקרוגל אינו נחשב אלא כבישול בחמה. וכן צידד בש"ת שבת הלוי (ח"א סי' סב) להחמיר בזה, מפני שהבישול במיקרוגל אינו פועל כפי שפועל בישול רגיל, מה שאין כן בישול בחמה, הפועל בבישול רגיל, והוסיף, שיתכן שאף לדעת הפמ"ג יש להחמיר בזה.

חימום מים ברוח שמש, כתב הגר"שו איערבך (שולחן שלמה ס"ק יג) שדינו כבישול בחמה, אף על פי שחימום זה נעשה על ידי הזכוכית המתחממת מהחמה, מימ אין זה נחשב כבישול בתולדת חמה, מפני שהזכוכית אינה מובשלת את המים אלא רק מרכות את קרני השמש. וכן כתב בש"ת אור לעיני (ח"ב פ"ל תשובה ב) שבישול זה נחשב כבישול בחמה, שאף על פי שהצנורות החמים גורמים לבישול המים, מימ אין הם אלא כקדירה המחזיקה את המים בשעה שמתבשלים על גבי האש. והוסיף הגר"שו איערבך (ששי"כ פי"א הע' קכו), שאף על פי שהדרך בזמננו להפיק חום מכת השמש, מימ אין הרגילות להשתמש בחמה גורמת שיאסר חימום זה מהתורה (כמוכבא בתחלת הערה זו). מאידך, דעת הגר"שו אלישיב (שבות יצחק דיני רוח שמש פי"א אות א)

הלכות שבת סימן שיח

קלד באר הגולה

מכח חמה; (כא) אָבֵל בחמה עצמה, כגון לִמֵן בַּיַּצָּה בחמה או לִמֵן הַיָּמִים בחמה כְּרִי שְׂחִמּוֹ, מתר: ד' תַּבְשִׁילִי שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּלִי-צָרְכוֹ (כב) *יֵשׁ בוּ מִשׁוּם (ח) (כג) בְּשׂוּל (כד) *אִם נִצְטָנָן. הגה (ט) וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּזָקָא אִם מִצְטַמֵּק (כה) וְיִסְפֵּה לוֹ (וכי עי' ירוחם ח"ג). וְאִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל בְּלִי-צָרְכוֹ, וְאִפְלוּ נִתְבַּשֵּׁל (כו) בְּמֵאֲבָל בְּן־דְּרוֹסָא, *שֵׁיף בוּ בְשׂוּל (כז) *אִפְלוּ בְּעוֹדוֹ רוֹחֵם. (כח) וְהָיָה מִלֵּי שֵׁיף בוּ בְשׂוּל אַחַר בְּשׂוּל, מִתְבַּשִּׁיל שֵׁיף בוּ (כט) מְרִק, (ל) "אָבֵל דְּבָר (לא) שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּבָר (לב) וְהוּא יָבֵשׁ, (לג) מִתֵּר (י) לְשֵׁרוֹתוֹ מִחֲמִין בְּשֵׁפֶת. וְאִם הוּא דְּבָר יָבֵשׁ שֶׁלֹּא נִתְבַּשֵּׁל מִלְּפָנֵי הַשֵּׁפֶת, *אֵין שׁוֹרֵין (לד) אוֹתוֹ מִחֲמִין בְּשֵׁפֶת.

בְּאֵר הַיָּטֵב

ת"ג, מ"א: (ט) וְי"א. וְהִבִּיחַ פֶּסֶק בְּכִנְיָא רַאשׁוֹנָה, וְעֵין ס"ח מ"ט: (י) לְשֵׁרוֹתוֹ. אִפְלוּ בְּכִיר כְּמ"ט סְעִיף טו דְּאֵין בְּשׂוּל אַחֵר בְּשׂוּל. וּמִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַש"ע דָּאִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל מִע"ש רַק נִשְׁרָה מִחֲמִין

בְּאֵר הַלְּבָה

מִבְּשֵׁל בְּלִי-צָרְכָה, כִּמוּ שֶׁחֹבֵב מִסְמִין רַחַק עֵינָיו: * יֵשׁ בוּ מִשׁוּם בְּשׂוּל וְכִי. הַיָּה דִּין זֶה אִף דְּפִסֵּס הַמַּחְבֵּר, מִכַּל מְקוֹם יֵשׁ בְּהַה פְּלִגְמָא וְנִבְחָא, וְדַעַת הַרְבֵּבִים וְהַרְשָׁבָא וְהַרְבֵּי דְשׁוּב אֵין בוּ מִשׁוּם בְּשׂוּל אִפְלוּ נִצְטָנָן לְגַמְרִי, אִף דְּהַמַּחְבֵּר פִּסֵּס לְהַחֲמִיר בְּדַעַת רַש"י וְנִכְנָו יוֹנָה וְהַרְש"ש וְהַש"ע. וְעֵין בְּסִימָן רַגַּל בְּבִיאַר הַגְּר"א שֶׁלֹּא הִכְרִיעַ בֵּין הַשִּׁטּוֹת. וְכַל זֶה לְעֵנָן לְהַחֲמִירוֹ עַד הַמְדוּרָה, אֲבָל לְהַחֲמִירוֹ עַל הָאֵשׁ מִמַּשׁ אוֹ לְמַדוֹר שְׂאִינוֹ גְּרוּף, לְכַלֵּי עֲלָמָא אֲסוּר עַל-כֵּל פִּינִים מְרַבָּנָן אִפְלוּ רוֹחֵם מִשׁוּם: * אִם נִצְטָנָן. עַד מִשְׁנֵה בְּרִינָה דְהֵיט שְׂאִין הֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ, וְאִם הִרְק לְכַלֵּי שֵׁנִי, אִף אֵם הֵיךְ עֲדָין יֵד סוֹלְחָת בּוּ, יֵשׁ לוֹמֵר דְּרִיטָא כִּמוּ נִצְטָנָן וְיֵשׁ בוּ עֵתָה מִשׁוּם בְּשׂוּל⁽⁴⁴⁾ [נפמ"ג]: * שֵׁיף בוּ בְּשׂוּל. וְאִף דְּהֵיךְ יִבְלֵי לְאֲבָל עַל-יְדֵי הַדַּסֵּק מִתַּחֲלָה אֵת הַתְּבַשִּׁיל וְחֵב עַל שְׂעוֹר מִבְּשֵׁל כִּי דְרוֹסָא מִשׁוּם מִכְשָׁל, וְכִמוּ שֶׁבֶט הַרְבֵּבִים בְּפֶקֶד ט הַלְּבָה ה, מִכַּל מְקוֹם הַמִּסַּע לְגַמֵּר כֵּל צָרְכֵי בְּשׂוּלוֹ, גַּם הוּא בְּשֵׁם מִכְשָׁל יִקְרָא מִן הַתּוֹרָה. וְלִפִּי זֶה אִם נִטַּל בְּשֵׁפֶת הַקְּדוּרָה מִן הַבְּיָרָה וְסָפֵק לוֹ אִם כִּבֵּר נִתְבַּשֵּׁל בְּלִי-צָרְכוֹ, אֲסוּר לוֹ לְהַחֲמִירוֹ אִף שֶׁהוּא עוֹדוּ בְּיָדוֹ הַבְּיָרָה וְרוֹפָה, כֹּל שֵׁשׁ חוּם בְּכִינָה שִׁיכַל לְהַתְּבַשֵּׁל יוֹמֵר עַל-יְדֵי מְדוּרָתוֹ שֵׁם: * אִפְלוּ בְּעוֹדוֹ רוֹחֵם, כִּן הוּא דַעַת הַרְבֵּבִים וְעֵין מִשְׁמַע בְּחֻסְפּוֹת לִיט דְּבוּר הַתְּבַשִּׁיל עַל, עֵין שֵׁם, אִף בְּחֻסְפּוֹת רִישׁ פֶּרֶק כִּינָה דְבוּר הַתְּבַשִּׁיל יִסְמִין וְתְּבַשִּׁיל מִשְׁמַע דְּקַל שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּמֵאֲבָל בְּן־דְּרוֹסָא מִתֵּר לְהַחֲמִירוֹ. וְהָיָה לְפָאָה הֵיךְ בְּצִינֵי מִתְּחִלָּה עַל פֶּסֶק הַמַּחְבֵּר שֶׁפִּסֵּס בְּדַעַת הַרְבֵּבִים, וְהָלָא הַרְבֵּה רַאשׁוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה, וְהֵם הַרְבֵּבִין בְּחֻדוּשֵׁי וְחִבּוּ יוֹנָה וְהַרְשָׁבָא וְהַרְש"ש וְהַרְבֵּי דְשׁוּב אֵין בוּ מִשׁוּם בְּשׂוּל וְיִסְפֵּה לְהַחֲמִירוֹ בְּשֵׁפֶת לְמַדוֹר גְּרוּף כִּן הַתְּבַשִּׁיל, אִף שֶׁהוּא חֵם וְיִכּוֹל לְגַמֵּר הַבְּשׂוּל עַל-יְדֵי זֶה. אִמְנֵם מְצַחֵי אַחֲרֵי-כֵן דָּגַם דַּעַת הַרְבֵּבִים לֹא דַעַת יִחִידָא הוּא, דְּהַרְבֵּה מִן הַרְבֵּבִים שֶׁשׁוֹבְרִין כְּמַתָּה, וְהוּא הָאוֹר וְרוּחַ הַגְּדוּל מְצַד גַּם כִּינָן כֵּן, עֵין שֵׁם בְּמֵלְאֲכַת אִמְנֵם, וְגַם מִכֵּי אֵם כִּן בְּסוּף דְּרָבִי בְּשֵׁם פְּרוּשׁ הַרְבִּיכָא: וְעוֹד מְצַחֵי חֵבֵל

מִשְׁנֵה בְּרִינָה

(כה) וְגַלְגֻלָּנָה בְּשֵׁפֶת עַל-גַּבֵּי חוּל הַחֵם כִּי שֶׁתְּצַלָּה, נִמֵּי אֲסוּר, דְּגוֹנָה אֲסוּר תּוֹלְדָת הָאוֹר, (ט) וְעַל-כֵּן אֲסוּר לְצוֹלֹת בַּיַּצָּה עַל גַּב רוֹחֵם מִחֲמָה. הַמְּבַשֵּׁל בְּחֲמֵי בְּכִינָא (ס) פְּטוּר מִחֲטָאָת, דְּהֵיךְ בְּחוֹלְלָת חֲפָיָה⁽⁴⁵⁾, (מ) אֲבָל חֵבֵב מִכַּח מְרִדוּת, דְּאֲסוּר יֵשׁ בְּהַה, (מט) הַלְּבָב אֲסוּר לְהַחֲמִיר מֵאֲבָל עַל-גַּבֵּי חֲמֵי בְּכִינָא בְּשֵׁפֶת, אֲבָל לְהַשְׁוֹת עֲלֵיהֶן מְעַרְב־שֵׁבֶת מִתֵּר, וְהַיָּהִים בְּחוֹבָן אֲסוּר מִשׁוּם הַסְּמָנָה בְּבָרֵךְ הַמְדוּרָה הַכֵּל, כִּמוּ שֶׁחֹבֵב סִימָן שֶׁכֵּר סְעִיף ג: (כא) אֲבָל בְּחִמָּה עֲצָמָה. וְלֹא גְרוּן אֲסוּר אוֹר, (ל) דְּחִמָּה בְּאוֹר לֹא מְחַלֵּף: * ד' (כב) יֵשׁ בוּ וְכו', וְכַל דְּיָמִים הָאֲסוּרִין מִשׁוּם בְּשׂוּל, (לא) אִפְלוּ לִמֵן עַל הַבְּיָרָה אוֹ הַמְּדוּרָה קִדְּם הַסֵּק אֲסוּר⁽⁴⁶⁾, כִּמוּ שֶׁחֹבֵב סִימָן רַגַּל: (כג) בְּשׂוּל. וְעַל-כֵּן אֲסוּר (לג) מִן הַתּוֹרָה לְהַיָּחֵם הַתְּבַשִּׁיל הֵיךְ בְּשֵׁפֶת בְּמִקּוֹם חֵם (לד) שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ. וְלַעֲרַב אוֹתוֹ מִתְּבַשִּׁיל רוֹחֵם בְּכַלֵּי שֵׁנִי יֵשׁ לְהַקְלִיט⁽⁴⁷⁾ [נאחרתוים]: (כד) אִם נִצְטָנָן.

הֵיךְ שְׂאִין הֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ, אִף שֶׁהוּא קָצַת חֵם עֲדָין: (לז) אֲבָל אִם הֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ, אִף שֶׁנִּצְטָנָן מְרַחֲמֵתוֹ, לֹא שֵׁיף בוּ בְּשׂוּל עוֹד, דְּכַלְכַּל רוֹחֵם הוּא וְאֵין בְּשׂוּל אַחֵר בְּשׂוּל [וְנִבְחָא לְעֵנָן לְהַחֲמִירוֹ לְמַדוֹר כֶּשֶׁהוּא גְּרוּף מִן הַתְּחִלָּה אוֹ שֶׁהֵם עֲמוּמִין, אֲבָל לְמַדוֹר כֶּשֶׁאִינוֹ גְּרוּף, וְכַל-שֶׁכֵּן עַל הָאֵשׁ מִמַּשׁ, אֲסוּר לְהַחֲמִירוֹ לְכַלֵּי עֲלָמָא אִפְלוּ רוֹחֵם גְּמוּר, וְכַדְלָעִיל בְּר"ג]. וְכַל זֶה הוּא דַעַת הַמַּחְבֵּר, אֲבָל הַרְבֵּבִים לְקַטְוֵן בְּסְעִיף טו בְּהַגְיָה חֵבֵב, דְּכַל זֶמַן שֶׁלֹּא נִצְטָנָן לְגַמְרִי נִהְיָ לְהַקְלִיט, (לה) דְּאֵין בוּ מִשׁוּם בְּשׂוּל, וְעֵין שֵׁם: (כה) וְיִסְפֵּה לוֹ. אֲבָל אִם מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ, מִתֵּר לְהַיָּחֵם סוּמָן לְמְדוּרָה אִפְלוּ בְּמִקּוֹם שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ. וְעֵין בְּר"ח שֶׁפִּסֵּס בְּכִנְיָא רַאשׁוֹנָה דְּאֵין חֵלּוּק

בְּהַה, וְכֵן מִשְׁמַע (לו) בְּבִיאַר הַגְּר"א: (כו) בְּמֵאֲבָל בְּן־דְּרוֹסָא. וְהוּא הֵיךְ יוֹמֵר, עַד שִׁיגְמֵר בְּשׂוּלוֹ⁽⁴⁸⁾, שֵׁיף בוּ בְּשׂוּל (לז) מִן הַתּוֹרָה: (כז) אִפְלוּ בְּעוֹדוֹ רוֹחֵם. וּפְשׁוּט דְּאִפְלוּ עַל-יְדֵי אִינְרִיְהוּדִי אֲסוּר לְגַמֵּר הַבְּשׂוּל. (לח) וְנִבְחָא דְּבִדְרָבְדָּר אֵין לְאֲסוּר הַתְּבַשִּׁיל, וְיֵשׁ לְסַמֵּן עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁשׁוֹבְרִים דִּכְיוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּמֵאֲבָל בְּן־דְּרוֹסָא שׁוּב אֵין בְּהַה מִשׁוּם בְּשׂוּל: (כח) וְהָיָה מִלֵּי וְכו'. רוּצָה לוֹמֵר, הַא דְּאִמְרָן דְּבִצְטָנָן שֵׁיף בְּשׂוּל בְּכַל גְּזָא: (כט) מְרִק, דְּבִרְבָּר לַח, בֵּינן שְׂאוּל חֲמִימוֹתוֹ וְנִצְטָנָן, כִּטַּל מִמְנוּ שֵׁם בְּשׂוּלוֹ הַרְשָׁבָא: (ל) אֲבָל דְּבָר וְכו'. הֵיךְ (לט) בְּנִתְבַּשֵּׁל בְּלִי-צָרְכוֹ: (לא) שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּבָר. וְזָקָא שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּהַה בְּשֵׁפֶת, אֲבָל אִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל אֲלָא נִשְׁרָה מִנְּשֵׁי בְּכַלֵּי רַאשׁוֹן שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ, (מ) אֲסוּר לְשֵׁרוֹתוֹ מִחֲמִין נִתּוּפָה בּוּ קָצַת בְּשׂוּל כֶּשֶׁמְנִיחוֹ פַּעַם שֵׁנִי בְּחֲמִין. (מא) וְיֵשׁ מְקוֹלֵין בְּכִינָה. וְדַעַת הַפְּרִימְגָדִים, דְּהַמְקַלְטִין מִיְדֵי בְּכִינָה שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עַל הַגְּמֵר בְּשׂוּלוֹ אִף בְּכַלֵּי רַאשׁוֹן שֶׁהוּא מִן הָאֵשׁ, אֲבָל דְּבָר שְׂאִין דְּרַבּוֹ לְהַתְּבַשֵּׁל לְגַמְרִי בְּכַלֵּי רַאשׁוֹן, לְכַלֵּי עֲלָמָא אֲסוּר, (מב) נוֹטֵב לְהַחֲמִיר בְּכַל גְּזָא, עֵין שֵׁם. (מד) וְכַל זֶה לְעֵנָן לְשֵׁרוֹתוֹ בְּכַלֵּי רַאשׁוֹן, אֲבָל לְשֵׁרוֹתוֹ בְּכַלֵּי שֵׁנִי אִף שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בּוּ יֵשׁ לְהַקְלִיט בְּכַל גְּזָא, בֵּינן שֶׁבְּעַרְב־שֵׁבֶת נִשְׁרָה מִחֲמִין שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בְּהַה: (מז) וְהוּא יָבֵשׁ, רוּצָה לוֹמֵר, שֶׁהִרְקוּ הַמְּקַדֵּם מִמְנוּ⁽⁴⁹⁾: (מח) מִתֵּר לְשֵׁרוֹתוֹ. אִפְלוּ בְּכַלֵּי רַאשׁוֹן רוֹחֵם כְּרִי שֶׁהֵיךְ נִמּוֹחַ שֵׁם וְהֵיךְ דְּבָר לַח, דְּאֵין בְּשׂוּל אַחֵר בְּשׂוּל, אֲבָל לֹא יִתְנוּ (מו) לְכַלֵּי רַאשׁוֹן שֶׁעוֹמֵר עַל-גַּבֵּי הָאֵשׁ: (מז) אוֹתוֹ בְּחֲמִין. שֶׁהֵיךְ סוֹלְחָת בְּהַה. (מז) וְאִפְלוּ אִם לֹא יִצְחוּ שֵׁם עַד שֶׁהֵיךְ נִמּוֹחַ, וְאִפְלוּ בְּכַלֵּי שֵׁנִי, נִמֵּי אֲסוּר לְשֵׁרוֹת.

שְׂעוֹר הַצִּיּוֹן

דְּכָבָא בְּתַרָּה דְּחִמְיָי חִיִּים וְהַרְבֵּי קָרִי וְהַרְשָׁבָא [שֵׁם]. עוֹד חֵבֵב, דְּתוֹלְדָת חֲמָה מִתֵּר לְהַחֲמִירוֹ בְּשֵׁפֶת דְּבָרֵי שְׂאִינוֹ מוֹסִיף הַכֵּל⁽⁵⁰⁾: (סא) בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה: (סב) מְגוֹן אֲבָרְתָּה וְחֻסְפּוֹת שֵׁפֶת, וְכֵן מִשְׁמַע בְּחֻדוּשֵׁי רַבֵּי עֲקִיבָא אֵינֵר: (סג) רַבֵּבִים: (סד) וְנִבְחָא מַעֲמוֹד כ: (טא) מְגוֹן אֲבָרְתָּה בְּשֵׁם הַרְבֵּי: (ל) רַש"י: (לב) מְגוֹן אֲבָרְתָּה: (לג) מִן מִשְׁמַע בְּרַאשׁוֹ: (לד) מוֹכָא מִבְּיַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה: (לה) בִּית יוֹסֵף, בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה: (לה) אֲבָל כֵּן שְׂאִינוֹ עַל הָאֵשׁ מִשְׁמַע, וְכִמוּ שֶׁכְּתוּבֵי מִתְּחִלָּה, וְלֹא עֲדִין מְרוּחֵם גְּמוּר: (לו) שֶׁהוּאֵים מְגַמְרָא דְּאֵין חֵלּוּק, וְחָלָא כִּטִּי שֶׁמְצַד לְהוֹרוֹת בְּהַיָּא אֲוִמְרִים: (לז) כֵּן מִשְׁמַע בְּבִיאַר הַגְּר"א וְכֵן מוֹכָא בְּרַבֵּבִים פֶּקֶד ט הַלְּבָה: (לב) עֵין בְּאוֹר הַמְּדוּרָה: (לט) מִבְּאָר וְסוּפְקִים: (מ) בִּית יוֹסֵף בְּשֵׁם רַב הַפּוֹסְקִים: (מא) לְבוּשֵׁי שְׂרָד: (מב) רַבֵּבִים, אִף לְשֵׁרוֹתוֹ רַבֵּבִים אֵין שׁוֹבֵר כֵּן: (מג) בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה: (מד) אֲלֵיָה רַבָּה וְחֻסְפּוֹת שֵׁפֶת וּפְרִימְגָדִים: (מה) בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה וְשׂוֹא: (מו) אֲלֵיָה רַבָּה, מִפְּנֵי דְּרַבֵּי מִתְּחִלָּה דְּעַל הָאֵשׁ יֵשׁ בְּשׂוּל אַחֵר בְּשׂוּלוֹ⁽⁵¹⁾, וְעוֹד, דְּיֵשׁ בְּהַה מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ תַּנְהוּ, וְכַדְלָעִיל בְּסִימָן רַגַּל בְּגַנְזֵי אֲבָרְתָּה סְעִיף יִטְוֵן לוֹ: (מז) אֲחֻרָיוֹם: